

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/42/2019
Identifikačné číslo spisu: 1408217610
Dátum vydania rozhodnutia: 11.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Anna Marková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1408217610.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Ing. A.X., nar. XX.XX.XXXX, bytom N., C., zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Ivanovičom, Grosslingova 45, Bratislava, proti žalovaným: 1/ JUDr. S. M. PhD., advokát, S.. X, N. a žalobcu 2/ SIBA, s. r. o. v likvidácii, Bratislava, Ružinovská 4812/14, IČO: 31 365 833, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11Cb 39/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2017, č.k.4Cob 195/2017-561, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu o d m i e t a.

II. Žalovanému 1/ a 2/ s a p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 13. januára 2017, č. k. 11Cb 39/2009-481 zamietol žalobu a žalovanému 1/ a 2/ priznal náhradu trov vo výške 100%, ktorú zaplatí žalobca.

2. V odôvodnení rozsudku poukázal na ust. § 137, § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Ďalej uviedol, že žalobca sa po pripustení viacerých zmien žaloby domáhal určenia neplatnosti týchto právnych úkonov:

- dohody o urovnaní uzavretej 02. 01. 2006 medzi žalovaným 1/ JUDr. S. M. PhD.a žalovaným 2/ SIBA, s. r. o. v likvidácii, na základe ktorej žalovaný 2/ uznal záväzok vo výške 510,000.000 Sk voči žalovanému 1/ /ďalej len dohoda o urovnaní/,

- zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti z 02. 01. 2006 S. XXX/XX, vedené na LV č. XXXX pre okres Z., k. ú. Z., uzatvorená v prospech žalovaného 1/ JUDr. S. M. PhD. ako záložného veriteľa /ďalej len záložná zmluva/ a

- uznanie záväzku vo forme Notárskej zápisnice č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX NCRLs XXXXX/XXXX, z XX. XX. XXXX, spísanej notárom JUDr. O. G., so sídlom v Bratislave, na základe ktorej žalovaný 2/ SIBA, s. r. o., v likvidácii uznal záväzok v sume 510,000.000 Sk voči žalovanému 1/

JUDr. S. M. PhD.

3. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne, nakoľko nebola preukázaná existencia naliehavého právneho záujmu na požadovaných určeníach. Žalobca sa domáhal určenia neplatnosti právnych úkonov podľa ust. § 137 písm. c/ C.s.p., pričom mal u žalobcu existovať stav, že bez požadovaného určenia bude v právnej neistote a jeho pohľadávka voči žalovanému 2/ nebude uspokojená vzhľadom na prebiehajúcu exekúciu jeho majetku. Tento stav právnej neistoty podľa žalobcu nie je možné odstrániť inak, ako vydaním rozsudku s požadovanými určujúcimi výrokmi.

4. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že v danom prípade nie je preukázaná naliehavosť právneho záujmu, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle ust. § 137 písm. c/ C.s.p. Ďalej uviedol, že skúmal, či podaná žaloba je správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobcu, či sa podanou žalobou odstráni prípadná spornosť práva. Vyslovil názor, že naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Po vyhodnotení všetkých uvedených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že podaná žaloba nie je dôvodná, nakoľko ani pozitívny výrok súdu by neslúžil potrebám praktického života a vyhovieť žalobe by nevytvorilo stabilný právny základ vzťahov medzi stranami sporu. Postavenie strán sporu by ostalo nezmenené, žalobca by bol stále v postavení veriteľa voči žalovanému 2/ a na majetok žalovaného 2/ by bolo stále vedených niekoľko exekúcií. Súd napokon skonštatoval, že aj keby žalobe vyhovel a určil okrem iného, že zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti, uzatvorená v prospech žalovaného 1/ ako záložného veriteľa, je absolútne neplatným právnym úkonom, stále by bolo na majetok žalovaného 2/ vedených niekoľko exekučných konaní, tak ako to vyplýva z výpisu z listu vlastníctva č. XXXX. Keďže ani v teoretickej rovine by sa právne postavenie žalobcu ako veriteľa nezmenilo, súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol.

5. Na odvolanie žalobcu vec prejednal Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací. Po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že je vecne správny a rozsudkom z 30. novembra 2017, č. k. 4 Cob 195/2017-561, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému 1/ nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania.

6. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odvolací súd zaujal stanovisko len k tým dôvodom, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie vo veci. Ďalej uviedol, že sa stotožnil s právnym názorom vysloveným súdom prvej inštancie, že postavenie strán sporu by sa nezmenilo, že žalobca by bol stále v postavení veriteľa voči žalovanému 2/ a na majetok žalovaného 2/ by bolo stále vedených niekoľko exekúcií.

7. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia dodal, že pri posudzovaní naliehavosti právneho záujmu je významné, či výrok rozhodnutia bude mať za následok zmenu práv a povinností alebo postavenia žalobcu v hmotno-právnych vzťahoch. Pokiaľ tento výrok rozhodnutia priamo či nepriamo neovplyvní postavenie žalobcu, nemôže byť v takomto prípade daný naliehavý právny záujem. Z uvedeného mu vyplynulo, že v prípade existencie naliehavého právneho záujmu, by práva a povinnosti žalobcu mali byť výrokom súdneho rozhodnutia priamo dotknuté. Bolo by to v prípade, ak by žalobca bol sám účastníkom právnych úkonov, ktorých neplatnosti sa domáha. Žalobca však nebol účastníkom právnych úkonov, preto naliehavý právny záujem nie je daný. Právne postavenie žalobcu, t. j. postavenie veriteľa, vo vzťahu k žalovanému 1/ a 2/ by sa vyhovením žalobe žalobcu žiadnym spôsobom nezmenilo. Výrok súdu o určení neplatnosti dohody o urovaní uzavretej 02. 01. 2006 medzi žalovaným 1/ a 2/, zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti z 02. 01. 2006 a uznanie záväzku vo forme notárskej zápisnice č. N XXX/XXXX Nz XXXXX/XXXX NCRLs XXXXX/XXXX z XX. XX. XXXX, nemá výpovednú hodnotu, či bol v čase jeho vyhlásenia žalobca veriteľom žalovaného 2/ alebo nebol.

8. Ďalej odvolací súd poukázal aj na ZSP 78/2006, podľa ktorého naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 písm. c/ O.s.p. sa viaže na konkrétny určovací petít a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s

daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Preto úvahy žalobcu o tom, že by sa vyhovaniu žalobe postavenie žalobcu výrazne zlepšilo tým, že by došlo k zastaveniu exekúcií, vedených na majetok žalovaného 2/ na návrh žalovaného 1/ a tiež žeby žalovaný 1/ stratil postavenie prednostného záložného veriteľa vo vzťahu k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalovaného 2/, ako aj tým, že žalobca by sa tak mohol domôcť uspokojenia svojej pohľadávky voči žalovanému 2/ z jeho nehnuteľného majetku, ktorý je v súčasnosti na základe neplatnej záložnej zmluvy založený v prospech žalovaného 1/ ako prednostného záložného veriteľa, sú nesprávne. Nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, bráni zaoberať sa vecou z hľadiska opodstatnenosti návrhu /uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 56/2009/. Ohľadom tvrdenia žalovaného 1/ vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobcu, ktorý postúpil pohľadávku na spoločnosť CHEMCOOP, spol. s r. o., uviedol, že žalovaný 1/ svoje tvrdenie ničím nepreukázal. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému 1/ priznal náhradu trov odvolacieho konania.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z ust. § 421 ods.1 písm. a/ C.s.p., pretože so závermi súdu prvej inštancie, ktoré si osvojil odvolací súd, nesúhlasí. Svoj nesúhlas zdôvodnil tým, že súd prvej inštancie ako primárny dôvod zamietnutia žaloby uviedol, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení a že, ak by súd žalobe vyhovel, právne postavenie žalobcu ako veriteľa by sa tým nijako nezmenilo. Tieto argumenty si osvojil aj odvolací súd. Dovolateľ tvrdí, že špekulatívnym postupom pri uzatváraní predmetných právnych úkonov žalovaní 1/ a 2/ dosiahli, že žalovaný 1/ sa dostal do postavenia záložného veriteľa voči žalovanému 2/ a ak by súdy žalobe vyhovel, žalovaný 1/ by stratil toto výsadné postavenie prednostného záložného veriteľa vo vzťahu k majetku žalovaného 2/, čo je radikálna zmena v právnom postavení strán sporu. Žalovaný 1/ si v rámci výkonu záložného práva začal uspokojovať svoju fiktívnu pohľadávku na sumu 510,000.000.- Sk, túto pohľadávku začal vymáhať aj exekučne na základe notárskej zápisnice. Po uspokojení pohľadávky žalovaného 1/ sa žalobca a ani iní veritelia žalovaného 2/ nedomôžu uspokojenia svojich reálne existujúcich pohľadávok. A s týmto závažným argumentom sa súdy vôbec nevysporiadali. Taktiež značná časť exekučných konaní vedená na majetok žalovaného 2/ je vedená na návrh žalovaného 1/ ako oprávneného a ani s týmto argumentom sa súdy nevysporiadali. Z uvedených dôvodov súdy podľa dovolateľa dospeli k nesprávnym právnym záverom, že určením neplatnosti právnych úkonov by sa postavenie žalobcu ako veriteľa žalovaného 2/ nijako nezmenilo, práve naopak postavenie žalobcu by sa výrazne zlepšilo tým, žeby došlo k zastaveniu exekúcií vedených na majetok žalovaného 2/ na návrh žalovaného 1/ a tiež by žalovaný 1/ stratil postavenie prednostného záložného veriteľa vo vzťahu k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalovaného 2/ a žalobca by sa mohol domôcť uspokojenia svojej pohľadávky voči žalovanému 2/ z jeho nehnuteľného majetku.

10. Dovolateľ nesúhlasí s názorom vysloveným odvolacím súdom v rozhodnutí v bode 44., podľa ktorého pri posudzovaní danosti naliehavého právneho záujmu je významné, či výrok rozhodnutia bude mať za následok zmenu práv a povinností alebo postavenia žalobcu v hmotnoprávných vzťahoch. Pokiaľ tento výrok rozhodnutia priamo či nepriamo neovplyvní postavenie žalobcu, nemôže byť v takom prípade daný naliehavý právny záujem. Namietla, že na jednej strane súd uvádza, že naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je daný aj vtedy, ak výrok určovacieho rozsudku ovplyvní postavenie žalobcu i nepriamo. Na druhej strane súd uvádza, že žalobca by mal vtedy naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ak by bol sám účastníkom predmetných právnych úkonov. Takéto odôvodnenie je podľa neho v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu najmä s uznesením z 22. 09. 2010, sp. zn. 4Cdo 56/2009. V predmetnej veci sp. zn. 4Cdo 56/2009 sa Najvyšší súd SR zaoberal dovolaním voči rozsudku, v ktorom bolo rozhodnuté o neplatnosti kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalovanými. Podstatná je tá skutočnosť, že žalobca v predmetnej veci nebol účastníkom právneho úkonu, ktorého neplatnosti sa domáhal. Dovolací súd konštatoval, že súdna prax sa zhoduje v tom, že domáhať sa určenia neplatnosti právneho úkonu môže v zásade aj subjekt, ktorý nebol zmluvnou stranou daného právneho úkonu. Najvyšší súd v ňom okrem iného konštatuje, že existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení môže byť daná vtedy, keď určenie existencie práva alebo

právneho vzťahu, o ktoré v konaní ide, priaznivo /prípadne nepriaznivo/ ovplyvní právne postavenie žalobcu voči žalovanému. Toto priaznivé /nepriaznivé/ ovplyvnenie môže spočívať nielen v odstránení spornosti, či neistoty žalobcovho právneho postavenia voči žalovanému, ale aj v založení možnosti uplatnenia vlastného vynúiteľného práva k predmetu určenia. Žalobca vzhľadom na uvedený názor dovolacieho súdu, má zato, že závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu nie sú dostatočne jasne, presvedčivo a logicky odôvodnené a právne posúdenie veci súdmi oboch inštancií nie je právne správne a súladné s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

11. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť ako neprípustné, resp. ako nedôvodné. Výslovil názor, že podané dovolanie neobsahuje žiadny relevantný procesný dôvod, ktorý by mohol priviesť žalobcu ním navrhované rozhodnutie dovolacieho súdu a nevidí prípustnosť dovolania založenú na ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

12. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu sa plne stotožnil s dovolacími dôvodmi žalobcu. Zhodne so žalobcom sa domnieva, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právnych úkonov.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej C.s.p./, po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený dovolateľ, bez nariadenia pojednávania /§ 443 C.s.p./ dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný.

14. Podľa § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15. Dovolací súd prv, než pristúpil k preskúmaniu prípustnosti dovolania žalobcu, skúmal, či je dovolanie odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp., či dovolateľ vymedzil dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p.

16. Dovolací súd je pri rozhodovaní o dovolaní viazaný dovolacím dôvodom tak, ako ich dovolateľ vymedzil vo svojom dovolaní /§ 440 C.s.p./. Viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi je úzko spätá s uplatnením dispozičného princípu, ako jedného zo základných princíпов sporového konania /§ 7 C.s.p./. Pokiaľ ide o dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, dispozičný princíp je obmedzený podmienkami a obmedzeniami vyplývajúcimi z výnimočnosti /mimoriadnosti/ tohto opravného prostriedku. V tomto smere je zásadnou aj požiadavka povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní. Zmyslom povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní je, vzhľadom na náročnosť tohto procesného úkonu, vyžadujúceho právnické vzdelanie, vytvorenie procesného filtra na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečenie toho, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti, vrátane uvedenia a konkretizovania dôvodov, pre ktoré sa rozhodnutie odvolacieho súdu napáda.

17. Dovolateľ prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania právne vymedzil nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď dospel k záveru, že na požadovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem z dôvodu, že žalobca nebol účastníkom sporných právnych úkonov a jeho právne postavenie by kladný určovací rozsudok ovplyvnil iba nepriamo. Týmto sa podľa dovolateľa odvolací súd odchýlil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konkrétne uznesenia sp. zn. 4Cdo 56/2009.

18. Dovolací súd sa oboznámil s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2010, sp. zn. 4Cdo 56/2009 a zistil, že predmetom konania bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu, že žalovaní 1/ a 2/ nerešpektovali žalobcove prednostné právo kúpy v zmysle Všeobecného záväzného nariadenia o zásadách odplatného prevodu majetku vo vlastníctve mesta. V danej veci povinná osoba, ktorou bol žalovaný 1/ neponúkol oprávnenej osobe, ktorým bol žalobca, vec ku kúpe, hoci to bolo zákonnou alebo zmluvnou povinnosťou a vec predal tretej osobe. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nie je

otázkou nerešpektovania žalobcovho prednostného práva kúpy zo strany žalovaného 1/, ale posúdenie postavenia žalobcu ako veriteľa vo vzťahu k žalovanému 1/ a žalovanému 2/, pri posúdení ktorého súdy oboch stupňov zhodne dospeli k záveru, že výrok súdu o určení neplatnosti sporných právnych úkonov by žiadnym spôsobom nezmenil postavenie žalobcu ako veriteľa žalovaného 2/. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že určovací rozsudok nie exekučným titulom a vykonateľnosť nie je jeho vlastnosťou.

19. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu, dovolanie žalobcu neobsahuje označenie príslušnej judikatúry dovolacieho súdu, ktorá tvorí jeho ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa podľa dovolateľa mal odvolací súd pri riešení právnej otázky, t. j. výkladu pojmu „danosť naliehavého právneho záujmu“ odkloniť. Z tohto dôvodu nebol žalobcom dovolací dôvod vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p. Absenciu takejto náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ C.s.p.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky o trovách dovolacieho konania rozhodol a toto rozhodnutie odôvodňovať /§ 451 ods.3 C.s.p./.

21. Toto uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.